Vlaams Parlement

390 (2014-2015) – Nr. 1
ingediend op 9 juni 2015 (2014-2015)

Voorstel van decreet

van Lorin Parys, Katrien Schryvers, Emmily Talpe, Peter Persyn, Vera Jans en Tine van der Vloet

houdende regeling van de binnenlandse adoptie van kinderen en houdende wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen

verzendcode: WEL

TOELICHTING

Het binnenlandse adoptietraject verschilt sterk van het interlandelijke adoptietraject, ondanks het feit dat de situatie voor adoptiekind, biologische ouders en adoptieouders feitelijk en juridisch nauwelijks verschilt. Het gelijkheidsbeginsel is dus een eerste en de belangrijkste motivatie voor dit voorstel. Verder zijn er ook nog de praktische problemen die aan het licht kwamen: lange wachtlijsten, hoge kostprijzen, inefficiënt functioneren en het gebrek aan duidelijke en transparante regelgeving.

Dit voorstel zorgt ervoor dat het interlandelijke en het binnenlandse adoptietraject gelijk worden getrokken door het binnenlandse Adoptiedecreet te vernieuwen. De ongelijke behandeling van binnenlandse en interlandelijke adoptiekinderen wordt uitgesloten. Daarnaast worden ook voorstellen gedaan voor een efficiëntere werking met betrekking tot de verschillende adoptiediensten en de diensten voor maatschappelijk onderzoek. Dat is mogelijk gezien het beperkte aantal binnenlandse adopties in Vlaanderen. Kennis en expertise zullen in de toekomst optimaal gebundeld worden.

De hoorzittingen omtrent de gedwongen adopties uit het verleden hebben ook de aandacht gevestigd op de behoefte aan betere regelgeving als het aankomt op de begeleiding van afstandsouders, een duidelijke en gegarandeerde nazorg en nieuwe regelgeving op het vlak van inzagerecht en gegevensdeling.

1. Context

Dit voorstel van decreet kwam tot stand dankzij de inbreng van een groot aantal personen en organisaties: mensen die geadopteerd hebben, geadopteerd zijn geweest of adoptie overwegen alsook mensen die elke dag professioneel met adoptie bezig zijn. In een aantal hoorzittingen heeft het Vlaams Parlement zowel de operationeel betrokkenen uit de sector gehoord als het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA). De vraag naar een nieuwe regelgeving met betrekking tot binnenlandse adoptie is zeker niet nieuw. In 2012 organiseerde het Vlaams Centrum voor Adoptie, op verzoek van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, een consultatieronde over nieuwe regels voor binnenlandse adoptie met als doel een nieuw decreet. Verschillende belanghebbenden en ervaringsdeskundigen werden geconsulteerd, waaronder spelers uit de pleegzorgorganisaties, spelers in de gezondheidszorg, de adoptiesector, de Gezinsbond en het Kinderrechtencommissariaat. Er kwamen vier thema's aan bod: voorbereiding en screening van kandidaat-adoptanten, begeleiding van ongewenst zwangere vrouwen, vaststelling van adoptabiliteit en subsidiariteit en de kindtoewijzing, en de nazorg en het inzagerecht. Die consultatieronde leverde echter geen eenduidige ontwerptekst op.

In de beleidsbrief van de legislatuur 2014-2019 van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin staat het volgende te lezen: "Het traject dat kandidaat-adoptanten voor een interlandelijke adoptie doorlopen, verschilt vandaag sterk van de procedure voor binnenlandse adoptie. Nochtans zijn de wettelijke voorwaarden en het opzet van het traject dezelfde. We gaan de dialoog aan met het federale niveau over de aanpassing van het gerechtelijk wetboek zodat kandidaten in beide procedures ook dezelfde rechten en plichten hebben en creëren voor alle kandidaat-adoptanten een transparant en eenvormig traject, tot en met het geschiktheidsvonnis." (pagina 45).

En verder: "De binnenlandse adoptiedienst(en) hebben de opdracht om het integrale adoptietraject van het kind te volgen. Om dat te kunnen realiseren, zal er samengewerkt worden met de actoren die met ongewenst zwangere vrouwen in contact komen. Deze vrouwen hebben het recht op neutrale en volledige informatie over de verschillende mogelijkheden, onder andere de mogelijkheid tot discreet bevallen en adoptie. De begeleiding start bij deze afstandsmoeders/ouders. Maar omvat ook de bemiddeling en nazorg in het nieuwe gezin." (pagina 45)[1].

1.1. Historische situering en actuele situatie

Historisch bekeken is adoptie lange tijd een privaatrechtelijke aangelegenheid geweest waarbij weinig tot geen inmenging van de overheid kwam kijken. Het was oorspronkelijk bedoeld als middel om een volwassen persoon in de familie toe te laten of deze toegang te geven tot het erfrecht. Deze praktijk gaat terug tot de Romeinse tijden. Na de val van het Romeinse Rijk raakte de adoptiegedachte lange tijd in onbruik en dook pas in het begin van de 19de eeuw opnieuw op bij het opstellen van de Code Civil. Adoptie was toen nog steeds een revolutionair idee en had enkel betrekking op volwassen personen[2].

Het keerpunt in België kwam er pas vanaf 1940. Op dat moment werd de eerste wet goedgekeurd die adoptie van minderjarigen mogelijk maakt. De opzet was om kwetsbare kinderen de nodige bescherming te geven. Toen ontstond ook het idee dat ongewenst kinderloze echtparen op deze manier aan gezinsvorming konden doen. Het Burgerlijk Wetboek regelde echter enkel de voorwaarden (wie kon adopteren?) en de procedure van adoptie. De instemming van de biologische moeder was een vereiste. Er waren echter geen regels over de manier waarop de adoptie praktisch verliep. Evenmin was er een toezicht op de bemiddeling[3]. In de regelgeving zaten met andere woorden wel een aantal lacunes. Het gebrek aan regels voor adoptiebemiddelaars en het ontbreken van toezicht op adoptiepraktijken hebben ertoe geleid dat misbruiken zijn ontstaan zoals gedocumenteerd in de parlementaire hoorzittingen over gedwongen adopties.

In 2005 werd de federale adoptiewetgeving hervormd in het licht van de ratificatie van het Haags Verdrag. De regelgeving betreffende binnenlandse adoptie werd echter slechts minimaal gewijzigd, met als gevolg dat de huidige decreetgeving nog grotendeels dateert uit 1989[4]. Er is dus absoluut behoefte aan een debat over nieuwe adoptieregelgeving. In hoofdzaak worden in het huidige decreet de erkenningsvoorwaarden van (binnenlandse) adoptiediensten geregeld. De opdrachten van de adoptiediensten worden slechts beperkt omschreven. Die moeten scherper gesteld worden. Bovendien wordt de werking van de adoptiediensten, inclusief de begeleiding van de afstandsouders, voornamelijk gefinancierd door de kandidaat-adoptanten. Dat kan de schijn van een belangenconflict wekken.

In Vlaanderen zijn volgende adoptiediensten formeel erkend:
- Gewenst Kind, Antwerpen;
- De Mustaard, Antwerpen;
- Gents Adoptiecentrum, Gent;
- Adoptiedienst Sociaal Centrum De Visserij, Gent;
- Adoptiedienst Stedelijk Ziekenhuis Roeselare, Roeselare.

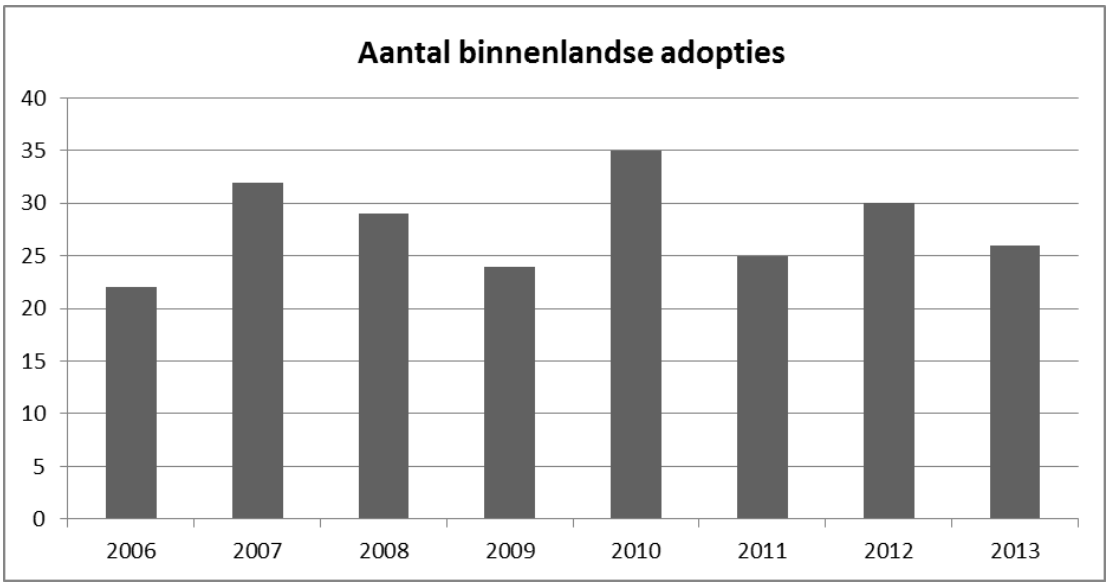
---

1 Jo Vandeurzen. Beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2014-2019, p. 45 (*Parl.St*. Vl.Parl. 2014-15, nr. 125/1).
2 Ariane Van den Berghe tijdens de hoorzittingen over de gedwongen adopties. 3 december 2014.
3 Het Vlaams Centrum voor Adoptie werd pas opgericht in 1989.
4 Decreet van 3 mei 1989 houdende erkenning van adoptiediensten (BS 12 augustus 1989).

Vier van die adoptiediensten kregen een verlenging van hun erkenning tot 2018. Voor De Visserij in Gent gold die verlenging slechts tot 31 oktober 2014[5].

Het aantal binnenlandse adopties in Vlaanderen is relatief beperkt. Cijfers van Kind en Gezin[6] tonen aan dat er in de laatste acht jaar tussen de 25 en 35 kinderen jaarlijks werden afgestaan voor binnenlandse adoptie. De cijfers worden bijgehouden door de erkende adoptiediensten die bemiddelen bij de binnenlandse adopties.

De wachtlijsten zijn door de jaren heen zeer uitgebreid geworden. Momenteel staan er bijna 800 kandidaat-adoptanten op de wachtlijst voor binnenlandse en interlandelijke adoptie. Sinds kort is er echter ook een dalende trend te merken in het aantal interlandelijke adopties. Dat het aantal adopties van buitenlandse kinderen dermate sterk daalt, komt doordat kinderen vaak in eigen land geholpen worden. De landen van adoptiekinderen ontwikkelen zich ook economisch, waardoor de overheid er kan investeren in een eigen systeem van jeugdbescherming, pleegzorg of binnenlandse adoptie. Het aantal adopteerbare kinderen is dus gedaald, het aantal kandidaat-adoptanten niet. De wachtlijsten blijven groot. Desondanks wordt niet voor elk adopteerbaar kind een geschikte adoptiefamilie gevonden, vooral oudere kinderen of kinderen met een beperking vinden moeilijk adoptieouders[7].

1.2. Hoorzittingen in het Vlaams Parlement

De misbruiken in de tweede helft van de vorige eeuw werden hierboven al kort vermeld. De parlementaire hoorzittingen leverden inzicht op in hoe, en in welke maatschappelijke context, bepaalde misbruiken in het verleden konden gebeuren. Een gebrek aan duidelijke regelgeving, en bijgevolg het gebrek aan toezicht, lagen mee aan de basis van de misbruiken die plaatsvonden.

De eerste twee hoorzittingen vonden plaats in de eerste twee weken van december 2014: op 3 en 9 december 2014. In de eerste hoorzitting kwam ook de Vlaamse adoptieambtenaar, mevrouw Ariane Van den Berghe, aan bod. Ze gaf een interessante uiteenzetting over de verschillende lacunes in de vroegere en huidige regel-

5 Kind en Gezin. Activiteitenverslag Adoptie 2013. http://www.kindengezin.be/img/activiteitenverslag-vlaams-centrum-voor-adoptie-2013.pdf.
6 http://www.kindengezin.be/img/Aantallen-binnenlandse-adoptie.pdf.
7 De Standaard, ''Almaar minder adopties van buitenlandse kinderen'', 9 januari 2015.

geving. Zo werd duidelijk dat er verbeteringen mogelijk zijn met betrekking tot de bewaring van de adoptiedossiers. Die zijn essentieel voor een betekenisvol inzagerecht. Veel biologische moeders die enkele decennia geleden, gedwongen werden hun kind af te staan ondergaan immers vaak een hele zware zoektocht naar hun kind. Ook uit het oogpunt van het kind is het minstens even belangrijk dat elk kind het recht heeft om te weten waar zijn of haar wortels liggen. Het inzagerecht wordt dan ook vanzelfsprekend verder in deze toelichting besproken.

Op basis van twee conceptnota's met betrekking tot de hervorming van binnenlandse adoptie werden een aantal hoorzittingen georganiseerd. De eerste conceptnota is van de hand van Katrien Schryvers, Vera Jans, Cindy Franssen, Griet Coppé, Dirk de Kort en Sonja Claes (*Parl.St*. Vl.Parl. 2014-15, nr. 229/1). De tweede conceptnota betreffende binnenlandse adoptie is van de hand van Lorin Parys (*Parl.St.* Vl.Parl. 2014-15, nr. 233/1). Op 18 maart hoorde de commissie Welzijn mevrouw Ariane Van den Berghe, Vlaams adoptieambtenaar, en mevrouw Inge Demol, directeur van Steunpunt Adoptie. Op 1 april luisterde de commissie naar een uiteenzetting door mevrouw Iris Vandeborre, directeur Gewenst Kind, mevrouw Tine Cornelissen, Adoptiedienst De Mutsaard, en mevrouw Veronique Van Asch, Gents Adoptiecentrum.

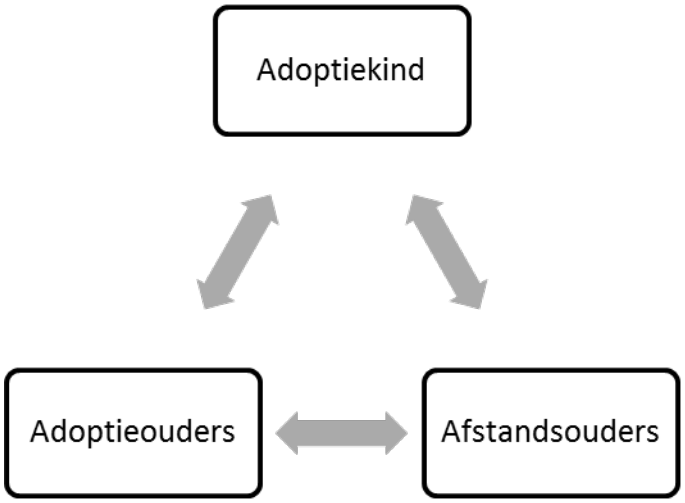
1.3. Definiëring

Het concept 'binnenlandse adoptie' wordt duidelijk gedefinieerd door Kind en Gezin: "Bij een binnenlandse adoptie verblijft het kind op Belgisch grondgebied, zonder dat het naar België werd gebracht."[8]. Men kan kiezen tussen adoptie via een erkende adoptiedienst (voor een niet-gekend kind) of voor zelfstandige adoptie (gekend kind). Bij de laatste optie gaat het dan vaak over kinderen van de partner of andere familie.

Buitenlandse of interlandelijke adoptie daarentegen bevat duidelijk het element waarbij een kind fysiek van een land naar een ander land wordt overgebracht. De adoptie kan uitgesproken worden in het land van herkomst of in België; dat is afhankelijk van de plaatselijke regelgeving. Ook worden kinderen naar België gebracht met het oog op adoptie, zonder dat er reeds adoptieouders gevonden zijn, waarna ze geadopteerd worden voor een Belgische rechtbank; ook dat valt onder interlandelijke adoptie. Ook bij de interlandelijke adoptie kan men kiezen tussen een adoptieprocedure via een erkende adoptiedienst of voor een zelfstandige adoptie.

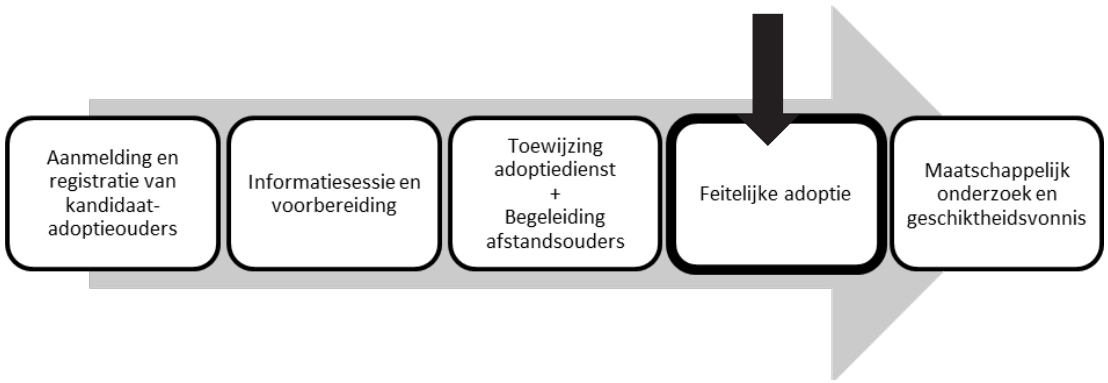
De adoptiedriehoek omvat de drie essentiële actoren in het adoptieproces, namelijk de biologische afstandsouders of afstandsouders, het kind en de kandidaat-adoptanten (dit zijn de ouders die zich kandidaat stellen om een kind te adopteren). Dit geeft meer inzicht in de belangrijke processen en relaties die zich afspelen binnen het adoptieproces. Het adoptiekind staat daarin centraal door de dubbele verbondenheid tussen adoptieouders en afstandsouders. Het belang van die driehoeksverhouding werd meegenomen in de uitwerking van dit voorstel.

[8] Kind en Gezin. Binnenlandse adoptie. http://www.kindengezin.be/adoptie/adopteren/binnenlandse-adoptie/.

1.4. Het traject in België

Binnenlandse adoptie

Deze procedure wordt slechts in beperkte mate decretaal geregeld daar het decreet verouderd is en dateert van 1989. Dat is ook de bestaansreden van dit voorstel van decreet. De procedure voor de binnenlandse adoptie van een niet-gekend kind start vanaf het moment dat een kandidaat-adoptant zich aanmeldt bij het Vlaams Centrum voor Adoptie. De kandidaat-adoptant krijgt een dossiernummer en wordt geregistreerd. De gegevens worden doorgegeven aan de EVA-vorming (EVA: extern verzelfstandigd agentschap).

Een adoptieprocedure van een niet-gekend kind verloopt in Vlaanderen altijd via een bemiddeling van een erkende adoptiedienst. De procedure bestaat uit een verplichte voorbereiding en evaluatie. De eerste grote informatiesessie werd tot voor 1 januari 2015 gegeven door de EVA-vorming. De vzw stopt dit jaar met de activiteiten wegens de inwerkingtreding van de wetgeving voor meemoeders. Er wordt onderzocht of die taak kan worden ondergebracht in een nieuw project bij het Gents Adoptiecentrum. De eerste infosessie wordt georganiseerd voor een grote groep, minstens eenmaal per jaar. De adoptant krijgt alle informatie die betrekking heeft op de adoptiedienst en de voorwaarden tot deelname aan de procedure die door de diensten wordt begeleid. Na de eerste infosessie beslist de kandidaat-adoptant of hij of zij nog verder wil deelnemen aan de verdere procedure. De kandidaat-adoptant die verder wil gaan, komt terecht op de centrale wachtlijst. Als er kandidaat-adoptieouders gezocht worden, worden telkens de eerste 30 kandidaten van de wachtlijst uitgenodigd voor een individueel gesprek en de daaropvolgende voorbereiding. De voorbereiding neemt in totaal ongeveer een 30-tal uur in beslag en bevat onder andere toelichting bij de juridische en

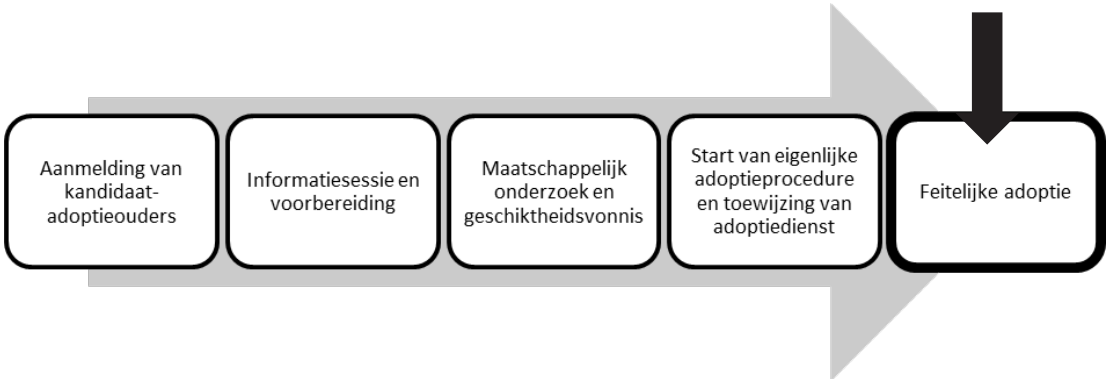
psychologische aspecten, de adoptiedriehoek en de mogelijkheden over nazorg. Indien de voorbereiding wordt voltooid, krijgt men een attest van voorbereiding, dat men later nodig heeft voor een verzoek tot adoptie bij de rechtbank.

Na de voorbereiding gaat men over tot de keuze van de binnenlandse adoptiedienst waarmee men wil samenwerken. De adoptiedienst maakt dan een evaluatie over de gezinskenmerken, persoonlijkheid, achtergrond, motivatie, draagkracht en pedagogische kwaliteiten van de kandidaat-adoptanten. Dat gebeurt aan de hand van gesprekken met mensen van de dienst, zoals psychologen en maatschappelijk assistenten. Na een eventuele positieve evaluatie, komt men terecht op de wachtlijst van het betrokken adoptieagentschap. De matching tussen de kandidaat-adoptanten en de kinderen gebeurt volledig autonoom door de adoptiediensten. Ook de afstandsouders krijgen bepaalde inspraak in de matching.

In deze procedure zijn de adoptiediensten tevens verantwoordelijk voor de begeleiding en het informeren van de afstandsouders. Wanneer de afstandsouders ervoor kiezen om hun kind af te staan voor adoptie, komt het kind terecht in een pleeggezin tot de bedenktermijn van twee maanden voorbij is. Een adoptieagentschap kan ook opteren voor 'directe plaatsing'. Dan komt een kind meteen in zijn of haar adoptiegezin terecht maar bestaat het risico dat de afstandsouders zich nog bedenken binnen de termijn van twee maanden. Alhoewel de adoptie in de feiten op dat ogenblik al voltooid is, start pas daarna het juridische adoptietraject voor de rechtbank.

De rechter zal dan oordelen of de kandidaat-adoptanten geschikt zijn om het kind te adopteren. Daarvoor is een maatschappelijk onderzoek nodig, dat in de praktijk gevoerd wordt door de adoptiedienst van de kandidaat-adoptanten. De dienst bezorgt het resultaat van het maatschappelijk onderzoek (binnen twee maanden) aan de rechter, die daarna een beslissing neemt en het adoptievonnis uitspreekt. Daar kan een termijn van meer dan een jaar over heen gaan. Als de adoptie wordt uitgesproken, is het kind geadopteerd en brengt het Openbaar Ministerie de ambtenaar van de burgerlijke stand op de hoogte zodat het kind in het bevolkingsregister kan worden ingeschreven. Die laat op zijn beurt de adoptie registreren door de Federale Centrale Autoriteit.

Interlandelijke adoptie

De adoptieprocedure voor interlandelijke adoptie verschilt van de bovenstaande procedure voor binnenlandse adoptie. Deze procedure wordt decretaal geregeld.

Vanaf het moment dat het Vlaams Centrum voor Adoptie het aanmeldingsformulier heeft ontvangen, wordt de kandidaat-adoptant – na betaling – doorgestuurd naar het Steunpunt Adoptie. De adoptanten worden uitgenodigd voor een informatiesessie, waarna de kandidaat-adoptant beslist of hij of zij al dan niet wil deelnemen aan de verdere procedure en voorbereidingssessies. Sinds 2012 werd het instroombeheer

ingevoerd[9]. De bedoeling is dat het aantal toegelaten kandidaat-adoptanten wordt afgestemd op het aantal kinderen dat ter beschikking wordt gesteld voor adoptie. Bij de berekening wordt rekening gehouden met drie factoren: het aantal kinderen dat de afgelopen twee jaar is aangekomen, het gemiddelde percentage van kandidaat-adoptanten dat de voorbije jaren de procedure afrondde met een geschiktheidsvonnis en de evoluties in de landen van herkomst.

Op het einde van het voorbereidingsprogramma krijgt de kandidaat-adoptant een attest van voorbereiding met een geldigheidsduur van een jaar. Bij een tweede adoptie hoeft het voorbereidingsprogramma niet opnieuw te worden gevolgd. Het attest dat verkregen wordt in die procedure, is echter niet geldig voor de procedure van binnenlandse adoptie. De voorbereidingsprogramma's verschillen dan ook en worden tevens door verschillende organisaties georganiseerd.

Na het verkrijgen van het attest van voorbereiding, kan de kandidaat-adoptant een procedure opstarten voor de rechtbank met het oog op een geschiktheidsvonnis met een geldigheidsduur van vier jaar. Er bestaat de mogelijkheid om deze geldigheidsduur te verlengen met twee jaar onder voorwaarden.

In tegenstelling tot de procedure voor binnenlandse adoptie, kan de kandidaat-adoptant in deze niet kiezen welke dienst het maatschappelijk onderzoek uitvoert. De onderzoeken en de screening worden steeds gedaan door de diensten voor maatschappelijk onderzoek. Het onderzoek moet binnen de twee maanden na het bevel van de rechter aan de rechtbank worden voorgelegd. De rechter maakt een beslissing op basis van het onderzoek dat gebeurd is. Zodra de kandidaat-adoptant over een geschiktheidsvonnis beschikt, vraagt het VCA of hij/zij wil adopteren via bemiddeling door een erkende adoptiedienst of een zelfstandige procedure wil opstarten.

1.5. Conclusie

Het is niet logisch dat bij een binnenlandse adoptieprocedure er pas een uitspraak gedaan wordt over de geschiktheid van de kandidaat-adoptieouders op het moment dat de adoptie wordt uitgesproken en het kind soms al een jaar bij de kandidaat-adoptanten verblijft. Bij interlandelijke adoptie is dat niet het geval: daar worden geen stappen ondernomen in het land van herkomst van het geadopteerde kind voordat de rechter hier uitspraak heeft gedaan over de geschiktheid van de kandidaat-adoptieouders.

Een ander groot verschilpunt is de verantwoordelijke voor het maatschappelijk onderzoek. Bij binnenlandse adoptie is dat de adoptiedienst die wordt gekozen door de kandidaat-adoptanten. Die adoptiedienst krijgt geen structurele subsidiëring en is dus financieel zo goed als volledig afhankelijk van de kandidaat-adoptanten. Daar de adoptiedienst ook verantwoordelijk is voor de begeleiding van adoptieouders, kan hier de indruk van belangenvermenging ontstaan. Bij interlandelijke adoptie is dat beter geregeld: voor het maatschappelijk onderzoek zijn de onafhankelijke diensten voor maatschappelijk onderzoek verantwoordelijk. Die diensten staan volledig los van de verdere adoptieprocedure.

2. Waar gaat het fout vandaag?

We proberen enkele pijnpunten van de huidige regelgeving bloot te leggen. Verder in deze toelichting worden dan enkele beleidsvoorstellen gedaan om de hiaten weg te werken. Het grootste probleem is dat in Vlaanderen nauwelijks regelgeving bestaat omtrent de binnenlandse adoptie. Enkel de erkenning van binnenlandse adoptiediensten is decretaal geregeld met het decreet van 3 mei 1989. Het is dan

[9] Decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

ook een doel om dat decreet te vervangen door een beter en meer uitgebreid decreet.

2.1. Ongelijke behandeling voor dezelfde situaties

De federale wetgeving schrijft een aantal voorwaarden voor om te mogen adopteren. Deze voorwaarden zijn dezelfde voor zowel binnenlandse als interlandelijke adoptie. De kandidaat-adoptanten moet minstens 25 jaar oud zijn. En verder moet de kandidaat-adoptant ook minstens 15 jaar ouder zijn dan het kind dat hij of zij wil adopteren. Die voorwaarden zijn anders voor een gekend kind in de eerste graad of zogenaamde stiefouderadoptie[10]. Het is verder bij wet verplicht om een voorbereidingsprogramma te volgen en geschikt te worden verklaard door de rechtbank[11]. Wie een kind van de partner wil adopteren, moet ofwel getrouwd zijn, wettelijk samenwonend zijn of kunnen aantonen dat partners minstens drie jaar op permanente en affectieve wijze samenwonen. Verder kunnen ook alleenstaanden adopteren. Sinds kort is er een federale wet in werking getreden die het mogelijk maakt om het kind van een partner te erkennen, waardoor adoptie niet meer nodig is.

Op dit moment worden kandidaat-adoptanten geconfronteerd met twee verschillende trajecten, waardoor het volgen van voorbereiding met het oog op één type adoptie niet volstaat om daarna de andere adoptieprocedure aan te vatten. Dat maakt het moeilijk om vlot te schakelen tussen beide procedures, waardoor de flexibiliteit van het systeem onvoldoende is. Kandidaat-adoptanten worden in beide procedures geenszins gelijk behandeld, ondanks het feit dat de wettelijke en feitelijke situatie niet verschillend zijn van elkaar. In de praktijk valt het op dat de adoptanten geconfronteerd worden met verschillende procedures, terwijl dat in strijd is met het Burgerlijk Wetboek. Dat stelt immers: "De voorbereiding is niet verplicht voor de adoptant of de adoptanten die deze voorbereiding reeds hebben gevolgd bij een eerdere adoptie en van wie de geschiktheid om te adopteren door de jeugdrechtbank is erkend."[12]. De praktijk is met andere woorden in strijd met de wettelijke bepalingen. Ook Kind en Gezin spreekt in zijn Activiteitenrapport Adoptie 2013 uitdrukkelijk de wens uit om beide trajecten met elkaar te stroomlijnen. De geschiktheid van kandidaat-adoptanten voor een binnenlandse adoptie wordt onderzocht door een binnenlandse adoptiedienst. Na een positieve evaluatie, wordt een bemiddelingscontract afgesloten. Na een negatieve evaluatie, wordt er geen contract afgesloten. Bij negatieve evaluatie is er geen mogelijkheid tot het aantekenen van beroep. De kandidaat-adoptanten in de binnenlandse procedure zorgen volledig zelf voor de financiering voor het maatschappelijk onderzoek. Bij de interlandelijke adoptie is decretaal bepaald dat de diensten voor het maatschappelijk onderzoek worden gesubsidieerd op basis van het aantal gerealiseerde onderzoeken. Bij binnenlandse adoptie wordt in de huidige procedure geen beroep gedaan op de diensten voor maatschappelijk onderzoek waardoor die ook niet van de subsidiëring gebruikmaken.

De ongelijke behandeling is er ook voor het kind. Er is in het Gerechtelijk Wetboek[13] vastgelegd dat de geschiktheid van kandidaat-adoptanten voor binnenlandse adoptie slechts wordt bepaald op het moment dat het verzoek tot adoptie wordt ingediend. Voorafgaand gebeurt uiteraard wel een maatschappelijk onderzoek door de adoptiedienst, maar het is aan de rechterlijke macht om de uiteindelijke beslissing te nemen. Dat leidt vaak tot ingewikkelde en complexe situaties. Op het moment dat het verzoekschrift wordt ingediend, verblijft het kind vaak al een hele tijd bij de kandidaat-adoptieouders. Op dat moment is er dikwijls al een

[10] Stiefouderadoptie is een adoptie van het kind van de partner.
[11] Burgerlijk Wetboek, artikel 343 tot en met 368.
[12] Burgerlijk Wetboek, artikel 346-2.
[13] Gerechtelijk Wetboek, artikel 1231-1 tot en met 1231-56.

sterke sociale en affectieve band gegroeid, waardoor het voor de rechter zowel gevoelsmatig als juridisch niet makkelijk is om alsnog negatief te beslissen over de geschiktheid van de ouders. Een drastisch veranderende thuissituatie is alles behalve optimaal voor de ontwikkeling van het kind.

2.2. Versnippering

Zoals reeds eerder in deze toelichting vermeld werd, is het aantal binnenlandse adopties relatief beperkt. En toch zijn er heel wat verschillende organisaties actief op het terrein. Nergens is duidelijke regelgeving voor het afbakenen van de opdrachten van de verschillende organisaties, noch is er ergens sprake van gestructureerde financiering. Bovendien worden de beperkte middelen door versnippering op minder efficiënte wijze ingezet. Het is noodzakelijk om de sector te versterken, zowel organisatorisch als financieel. Ook hier is opnieuw verandering nodig.

Bovendien is er ook versnippering in de voorbereiding van de kandidaat-adoptanten. Bij interlandelijke adoptie worden de voorbereidende infosessies gegeven door het Steunpunt Adoptie, bij de binnenlandse adoptie werd die georganiseerd door de vzw EVA-vorming. Sinds kort wordt er gewerkt aan een nieuw project dat zal worden ondergebracht bij de Gentse Adoptiedienst. Daar het grootste aantal binnenlandse adopties gaat over meemoeders die het kind van hun partner wensen te adopteren, en daarover sinds medio 2014 een nieuwe wetgeving is goedgekeurd[14], zal het aantal voorbereidingen in de binnenlandse adoptieprocedure sterk dalen. Het is logisch de vorming van zowel binnenlandse als interlandelijke adoptie door eenzelfde organisatie te laten organiseren.

2.3. Begeleiding van afstandsouders

Vandaag gebeurt de begeleiding van moeders of ouders die eraan denken om hun kind af te staan, door de adoptiediensten. Zij moeten moeders alle informatie over alternatieven aanreiken, zoals over de mogelijkheden tot pleegzorg of gezinsondersteuning. Hoewel de adoptiediensten dat ook in eer en geweten doen, is het niet verstandig om de schijn van een belangenconflict te laten bestaan. De adoptiediensten worden immers gefinancierd door de kandidaat-adoptieouders die op zoek zijn naar een adoptiekind.

2.4. Lange wachttijden en de hoge kostprijs

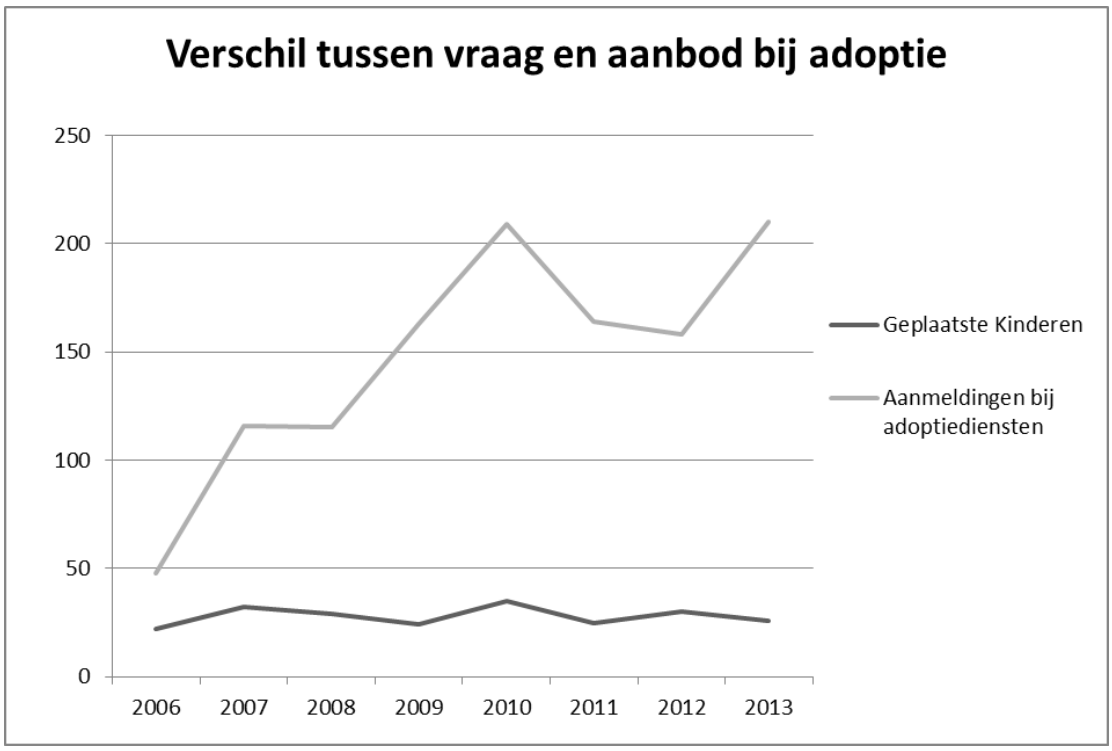
Er is een sterk verschil in vraag en aanbod op het vlak van binnenlandse adoptie, wat leidt tot ellenlange wachtlijsten. De wachttijd voor binnenlandse adoptie is uiteraard afhankelijk van het aantal kinderen dat wordt afgestaan, en het aantal ouders dat zich als kandidaat-adoptant opgeeft. Daar zit het grote verschil. Jaarlijks worden gemiddeld ongeveer twintig tot dertig kinderen afgestaan voor adoptie. Daartegenover staat de grote vraag: jaarlijks stellen zich ongeveer honderdvijftig tot tweehonderd mensen kandidaat als adoptieouder[15]. Daardoor loopt de wachttijd steeds hoger op. Kinderen die in 2013 werden geplaatst, werden in gezinnen geplaatst die zich vier tot vijf jaar eerder voor het eerst hadden aangemeld voor adoptie[16]. Opvallend is dat het aantal geplaatste kinderen vrij stabiel blijft, terwijl het aantal kandidaat-adoptanten sterk is toegenomen.

---

[14] Op 23 april 2014 werd in het Federaal Parlement een wet goedgekeurd waardoor meemoeders het kind van hun partner kunnen erkennen. Alle kinderen, geboren binnen het huwelijk, zullen automatisch een afstammingsband hebben met de meemoeder. Voor samenwonende meemoeders geldt dezelfde regeling als bij een heterokoppel. Die kinderen kunnen worden erkend door de meemoeder, zelfs voor de geboorte met akkoord van de geboortemoeder.

[15] Vlaams Centrum voor Adoptie. Activiteitenverslag Adoptie 2013.

[16] Kind en Gezin: Hoe lang duurt het om een kind te adopteren?. http://www.kindengezin.be/contact-en-help/veelgestelde-vragen/adoptie/hoe-lang-duurt-het-om-een-kind-te-adopteren.jsp.

De forse stijging doet zich vooral voor bij koppels van hetzelfde geslacht aangezien interlandelijk adopteren voor hen nog steeds zeer moeilijk is. Daardoor richten ze zich vooral op binnenlandse adoptie. Verder waren er in 2013 120 heterokoppels, 7 vrouwenkoppels, 10 alleenstaande vrouwen en 7 alleenstaande mannen die een kind via binnenlandse adoptiedienst wilden adopteren[17]. Het zijn dan ook vooral mannelijke koppels die op de wachtlijsten voor binnenlandse adoptie staan[18].

Verschil tussen vraag en aanbod heeft ook als gevolg dat de kostprijs vrij hoog is. Dat geldt voor zowel interlandelijke als binnenlandse adoptie. De totale gemiddelde kostprijs voor kandidaat-adoptanten ligt respectievelijk rond de 7100 en 6700 euro. De adoptiepremie die elke adoptant krijgt, is daarin meegerekend (die bedraagt een eenmalige vergoeding van 1233,11 euro)[19]. Het verschil ligt voornamelijk in de prestatievergoeding voor de adoptiedienst. Bij interlandelijke adoptie is dat in de regelgeving vastgelegd (maximaal 3000 euro, te indexeren), bij binnenlandse adoptie is dat niet het geval. De ondertekenaars van dit voorstel vragen aan de Vlaamse Regering om bij binnenlandse adoptie een kostprijs vast te leggen. Die mag niet meer bedragen dan de kostprijs voor bemiddeling en nazorg van de geadopteerde en kandidaat-adoptant.

3. Voorstel en toelichting van beleidskeuzes

Hier worden enkele beleidsvoorstellen geformuleerd en nader beschreven om hiaten en praktische problemen in de binnenlandse adoptie weg te werken. Ze werden vertaald naar concrete regels die in het voorstel van decreet staan geschreven.

[17] Vlaams Centrum voor Adoptie. Activiteitenverslag Adoptie 2013.
[18] Ariane Van den Berghe. Gedachtewisseling over het Activiteitenverslag Adoptie 2012 (*Parl.St.* Vl.Parl. 2013-14, nr. 2184/1).
[19] Niels Saelens (MoneyTalk). De werkelijke kosten van een adoptie. 11 december 2014.

3.1. Procedures van interlandelijke en binnenlandse adoptie op elkaar afstemmen

Dit voorstel kiest er resoluut voor om de procedures van de interlandelijke en binnenlandse adopties te stroomlijnen. Momenteel is het zo dat kandidaten in de procedure voor binnenlandse adoptie niet makkelijk kunnen schakelen naar de procedure voor interlandelijke adoptie en omgekeerd. Als gevolg van de grote verschillen tussen de twee procedures merkt Kind en Gezin dat veel kandidaat-adoptieouders zich inschrijven voor beide procedures, waardoor het beheer van instroom en wachttijden bemoeilijkt wordt. Het stopzetten van de ene procedure na het afsluiten van een bemiddelingscontract bij de andere dienst, zorgt vaak voor onbegrip bij de kandidaat-adoptanten.

Verder wordt er ook gekozen om de geschiktheidsprocedure voor binnenlandse adoptie te stroomlijnen met de geschiktheidsprocedure voor interlandelijke adoptie. Daarbij wordt ook de keuze gemaakt om de geschiktheid om een kind te adopteren te laten vaststellen door een rechter na een deskundig onderzoek voorafgaand aan de adoptie.

Concreet betekent dit dat elke kandidaat-adoptant die zich aanmeldt voor adoptie bij het Vlaams Centrum voor Adoptie, een voorbereidend traject moet volgen. Dat zal ervoor zorgen dat de praktijk in overeenstemming wordt gebracht met de regels van het Burgerlijk Wetboek. Vanaf de inwerkingtreding van de nieuwe regelgeving zal het voorbereidend traject voor binnenlandse adoptie dus niet meer verschillen van dat van de interlandelijke adoptie.

Bij adoptie van een ongekend kind, start het traject met een algemene infosessie met een algemene toelichting over beide adoptievormen. Daarna volgt een algemene voorbereiding, georganiseerd door Steunpunt Adoptie, waarbinnen uiteraard voldoende ruimte moet zijn voor de specifieke eigenschappen van binnenlandse en interlandelijke adoptie. Die voorbereiding hoeft enkel te worden doorlopen bij de eerste adoptie. Daarna vindt de geschiktheidsbeoordeling plaats. Het is in het belang van zowel het kind als de kandidaat-adoptanten dat dit onderzoek en de beoordeling plaatsvinden voorafgaand aan de geschiktheidsuitspraak van rechter en de feitelijke adoptie. De opdracht voor het maatschappelijk onderzoek wordt gegeven door de familierechtbank. De diensten voor maatschappelijk onderzoek, vermeld in artikel 11 van het decreet betreffende interlandelijke adoptie, kunnen die taak het best uitvoeren, want ze beschikken over de nodige expertise, en sinds de invoering van het instroombeheer[20] bij interlandelijke adoptie over extra tijd. Bovendien zijn de diensten voor maatschappelijk onderzoek onafhankelijk, is er een budget beschikbaar en staan ze los van de verdere adoptieprocedure, in tegenstelling tot de adoptiediensten zoals dat nu het geval is bij de binnenlandse adoptie. Hierna volgt dan een specifieke voorbereiding voor de kandidaat-adoptanten na het afsluiten van een contract met een adoptiedienst. De specifieke voorbereiding wordt dan georganiseerd door de betrokken adoptiedienst.

Bij adoptie van een gekend kind worden de voorbereidingssessies gegeven door Steunpunt Adoptie, maar afzonderlijk van de sessies die worden georganiseerd voor kandidaat-adoptanten van ongekende kinderen. Indien de adoptie betrekking heeft op een volle adoptie van een gekend kind, dan worden ook de afstandsouders uitgenodigd door de adoptiedienst voor een informatiegesprek met als doel hen te informeren over de gevolgen van adoptie en hen te begeleiden bij het nemen van een geïnformeerde beslissing.

[20] Instroombeheer werd in 2012 ingevoerd. Bron: Kind en Gezin. http://www.kindengezin.be/adoptie/adopteren/buitenlandse-adoptie/procedures/.

Dit voorstel voert in de nieuwe regelgeving een duidelijke beroepsprocedure in, zodat een nieuw maatschappelijk onderzoek kan worden bevolen door de rechter. In de huidige procedure is het zo dat het geschiktheidsvonnis van de rechter pas na de feitelijke adoptie plaatsvindt, waardoor de facto geen beroepsmogelijkheid tegen het maatschappelijk onderzoek van de adoptiedienst mogelijk is. Het nieuwe voorstel zorgt ervoor dat het geschiktheidsvonnis wordt uitgesproken vóór de feitelijke adoptie, waardoor er de facto wel een duidelijke beroepsprocedure aanwezig is.

3.2. Bundeling van kennis en expertise

Dit voorstel brengt de vorming onder bij Steunpunt Adoptie, dat die taak nu al op zich neemt bij de interlandelijke adoptie. Op die manier worden kennis en expertise samengebracht. Het is in deze mogelijk en opportuun de werking van binnenlandse en interlandelijke adoptie samen te brengen en hun expertise te poolen. Op financieel vlak moet dat zorgen voor efficiëntiewinsten en kosteneffectieve inzet van middelen.

Ook op het vlak van screening is een verdere rationalisatie dringend nodig. In de binnenlandse adoptieprocedure gaat het momenteel om ongeveer dertig adopties per jaar. Het is niet eenvoudig om voor die beperkte doelgroep een multidisciplinair team samen te brengen dat beschikt over voldoende expertise. Mede door het instroombeheer bij de interlandelijke adoptie wordt de capaciteit van de diensten voor maatschappelijk onderzoek (die subsidies krijgen voor 88 maatschappelijke onderzoeken per jaar) niet ten volle benut. In dit voorstel wordt de screening van kandidaten voor zowel interlandelijke als binnenlandse adoptie ondergebracht bij de diensten voor maatschappelijk onderzoek.

3.3. Begeleiding van afstandsouders

Om – vaak ongewenst – zwangere vrouwen te adviseren voordat ze besluiten tot adoptie, is een laagdrempelige en onafhankelijke dienstverlening nodig die een structurele financiering kent. Momenteel krijgen binnenlandse adoptiediensten geen structurele subsidies van Kind en Gezin. In de nieuwe decreetgeving moet met andere woorden bepaald worden dat de begeleiding van afstandsouders financieel losgekoppeld wordt van het aantal adopties of de lengte van de wachtlijst van een adoptieagentschap.

Op die manier is er ook geen enkele kans op (een schijn van) belangenvermenging. De meeste ervaring en expertise voor de begeleiding van ongewenst zwangere vrouwen ligt bij de binnenlandse adoptiediensten, zowel voor de geboorte als na de afstand. In Vlaanderen lijken er weinig andere organisaties met een dergelijke expertise aanwezig. In acht genomen dat het hier gaat om een zeer beperkte doelgroep, lijkt het ons niet wenselijk of nodig om die taak en middelen nogmaals te gaan versnipperen. Als de begeleiding door een organisatie gebeurt, is het nadien ook een stuk eenvoudiger om aan de slag te gaan met vragen van de geadopteerde omtrent zijn afkomst of identiteit. Bovendien blijkt uit onderzoek[21] dat de adoptiedienst een van de belangrijkste aanspreekpunten is voor zowel het adoptiekind als de adoptieouders omdat adoptiegezinnen vertrouwd zijn met de mensen en de werking van de adoptiedienst.

Naast financiële scheiding zorgt dit voorstel er ook voor dat de begeleiding van afstandsouders en kandidaat-adoptanten ook functioneel gescheiden is. Verschillende teams binnen een grotere adoptieorganisatie zorgen voor de begeleiding van kandidaat-adoptieouders enerzijds en de begeleiding van afstandsouders anderzijds.

[21] Marlies Van Kerckhoven. Nazorg bij binnenlandse en buitenlandse adoptie: Kwalitatief onderzoek aan de hand van diepte-interviews en twee casestudies.

Elk team neemt een individuele en gemotiveerde beslissing. Die vuistregel wordt nu reeds door alle erkende adoptiediensten gebruikt.

We merken in Vlaanderen dat er ook nog steeds lacunes zijn op het vlak van informatie voor ongewenst zwangere vrouwen. Het is van belang dat die vrouwen snel toegang hebben tot neutrale en juiste informatie. De inhoud noch de toegang mag in geen geval afhankelijk zijn van de persoon of organisatie tot wie zij zich richten. Momenteel is er geen algemeen en breed toegankelijk informatieaanbod voorhanden. Er moet dus werk worden gemaakt van een breed en laagdrempelig aanbod aan informatie, rechtstreeks toegankelijk voor ongewenst zwangere vrouwen. We denken daarbij aan een centrale website en een informatiecursus voor hulp- en zorgverleners in de eerste lijn; zij worden immers regelmatig geconfronteerd met vragen daaromtrent. Hier ligt de nadruk sterk op de eerste lijn, omdat hulp- en zorgverleners in de eerste lijn de belangrijke verbinding vormen tussen effectieve hulp en de hulpzoekenden. Er moet in de nieuwe decreetgeving duidelijk worden ingezet op samenwerking met gezondheidsprofessionelen. Op die manier kan er gepast, juist en neutraal worden geïnformeerd.

3.4. Fusie naar één binnenlandse adoptiedienst

We stellen voor om de kennis en expertise van de verschillende adoptiediensten voor binnenlandse adoptie te bundelen in één erkende adoptiedienst. Die aanbeveling wordt ook gedaan door Kind en Gezin. Volgens de organisatie is er consensus over een fusie en werden er al in 2013 verkennende gesprekken gehouden tussen de verschillende adoptiediensten[22]. De Vlaamse Regering zorgt voor de erkenning en subsidiëring van de adoptiedienst. De erkende adoptiedienst verkrijgt een jaarlijkse basissubsidie voor de adoptiebemiddeling en -nazorg. Daarnaast wordt er ook in een extra forfaitaire subsidie voorzien voor het begeleiden van geboortemoeders. Kandidaat-adoptanten die een beroep doen op de adoptiedienst voor de bemiddeling, moeten daarvoor een vergoeding betalen aan de adoptiedienst. Die vergoeding daalt ten opzichte van de bedragen die vandaag moeten worden betaald omdat het voorstel het enkel mogelijk maakt om een vergoeding te vragen voor de bemiddeling en nazorg van de geadopteerde en de kandidaat-adoptanten. De binnenlandse adoptiedienst werkt vanuit het oogpunt van het kind. Een integraal traject vanaf de begeleiding van afstandsouders tot en met de nazorg vormt de taak van de dienst. Door de schaalvergroting en het bundelen van kennis kan de dienst in de toekomst garant blijven staan voor een kwaliteitsvolle werking en dienstverlening. Dit voorstel voorziet in een pluralistisch samengestelde raad van bestuur en garandeert een werking die de persoonlijke levenssfeer van de kandidaat-adoptanten en afstandsouders eerbiedigt zonder enige vorm van discriminatie.

Ondertussen werd reeds een eerste project opgezet waarin de vijf adoptiediensten hun verschillende werkingen omvormen tot één aanbod. Vervolgens wordt ook de eigenlijke bemiddeling aangepakt zodat de volledige dienstverlening op elkaar wordt afgestemd. Op die manier werden de adoptiediensten al klaargemaakt voor een eenmaking.

3.5. Financiële gevolgen

De jaarlijkse subsidie die vzw EVA-vorming ontvangt voor de uitvoering van haar opdrachten, wordt nu grotendeels ingezet voor de verplichte voorbereiding van de meemoeders, en slechts beperkt voor de voorbereiding van kandidaat-adoptanten die wachten op een ongekend kind. Aangezien meemoeders nu via een eenvoudige erkenning effectief meemoeder worden, komen de daarvoor uitgetrokken middelen grotendeels vrij bij het Steunpunt Adoptie.

[22] Kind en Gezin. Activiteitenverslag Adoptie 2013.

Dat bedrag kan, samen met huidige personeelssubsidies en de projectsubsidies die nu jaarlijks worden toegekend aan de binnenlandse adoptiediensten (voor het maatschappelijk onderzoek bij stiefouderadopties, voor het zoekregister en special needs adoptie), aangewend worden om de werking van de binnenlandse adoptiedienst te subsidiëren. Prioriteit gaat daarbij naar de begeleiding van de afstandsmoeders, zodat die niet langer financieel afhangt van de bijdragen van kandidaat-adoptanten.

De kosten die verbonden zijn aan de eigenlijke bemiddeling, worden – zoals voor interlandelijke adopties – in principe gedragen door de kandidaat-adoptanten, die daarvoor een prestatievergoeding betalen aan de adoptiedienst. Het maximumbedrag wordt vastgelegd in de regelgeving.

Voor de begeleiding en nazorg van adoptiegezinnen en geadopteerden voorziet dit voorstel in een basissubsidie in de regelgeving. De kosten voor extra nazorg worden, naar analogie van de situatie bij interlandelijke adoptie, wel deels door de gezinnen zelf bekostigd.

Het op elkaar afstemmen van de procedures en het werken met een beperkt aantal erkende voorzieningen binnen het beleidsdomein Adoptie, betekent een aanzienlijke administratieve en organisatorische vereenvoudiging. Daar zijn, ook op financieel vlak, voordelen aan verboden.

3.6. Behouden van de mogelijkheid tot directe plaatsing

Al eerder werd aangehaald dat de biologische ouders een bedenktermijn van twee maanden hebben om definitief over een eventuele afstand te beslissen. Sommige adoptiediensten kiezen ervoor om het kind tot de eigenlijke adoptie toe te wijzen aan een tijdelijke pleegzorgfamilie. In dat geval verschilt het adoptiegezin met andere woorden van het tijdelijke pleeggezin.

Bij een andere adoptiedienst bestaat de mogelijkheid tot 'directe plaatsing'. In die procedure wordt het adoptiekind meteen bij het adoptiegezin geplaatst. De biologische ouders behouden wel nog steeds de wettelijke bedenktijd van twee maanden, maar de procedure van directe plaatsing zorgt ervoor dat het kind meteen in een stabiele situatie terechtkomt waarbij het niet steeds hoeft te verhuizen van gezin naar gezin. Dit voorstel behoudt zowel de mogelijkheid tot directe plaatsing als tot pleegzorgplaatsing. De adoptiedienst moet omstandig motiveren, rekening houdend met de specifieke situatie, wensen en belangen van zowel de afstandsouders als de kandidaat-adoptanten.

3.7. Informeren over alternatieven

Zoals reeds vermeld, zijn de wachtlijsten en de wachttermijnen voor binnenlandse adoptie extreem lang. Momenteel bedraagt de gemiddelde wachtduur voor een binnenlandse adoptie tussen de vier tot vijf jaar, soms zelfs tot zes of zeven jaar[23].

Het is opmerkelijk dat het aantal geplaatste kinderen jaarlijks vrij stabiel blijft, in tegenstelling tot het aantal kandidaat-adoptanten dat sterk is toegenomen in de laatste jaren. Het voorstel voor nieuwe decreetgeving voorziet in een instroombeheer om zo efficiënt mogelijk kinderen toe te wijzen aan de meest geschikte kandidaat-adoptanten. De nadere regels over het instroombeheer zullen worden vastgelegd door de Vlaamse Regering. Kandidaat-adoptanten moeten gedurende de tijd dat ze op de wachtlijst staan, beter geïnformeerd worden over de alternatieven die beschikbaar zijn voor binnenlandse adoptie. Daarbij zijn interlandelijke adoptie of de verschillende vormen van pleegzorg alternatieven.

[23] Ariane Van den Berghe. Gedachtenwisseling over het Activiteitenverslag Adoptie 2012.

3.8. Nazorg

Het proces over adoptie eindigt niet bij de eigenlijke adoptie zelf. Integendeel, op het moment dat het adoptiekind bij het adoptiegezin terechtkomt, begint voor beide partijen een nieuwe periode in hun leven: adoptie is immers een gebeurtenis met een grote impact. In het decreet Interlandelijke Adoptie werd een apart hoofdstuk aan nazorg gewijd. Terecht, want nazorg is vaak belangrijk voor de adoptieouders, de adoptiekinderen en/of de biologische ouders. Ook in dit voorstel wordt de nazorg decretaal verankerd door een aantal duidelijke decretale regels, opgesteld conform het decreet Interlandelijke Adoptie.

Bij het uitschrijven van de regelgeving aangaande de nazorg wordt een systeem uitgewerkt, conform het systeem van de interlandelijke adoptie. In nazorg wordt voorzien door de binnenlandse adoptiedienst. Die keuze is te verantwoorden op grond van de grote expertise die de adoptiediensten al die jaren daarin hebben opgebouwd.

Eveneens conform het decreet Interlandelijke Adoptie, wordt bepaald dat de Vlaamse Regering een aantal verenigingen kan erkennen op basis van de voorwaarden die in het decreet worden beschreven. Die verenigingen kunnen erkend worden als trefgroep, waarvan de leden ofwel geadopteerden ofwel adoptieouders, ofwel afstandsouders zijn. Binnen die groep kunnen dan ervaringen uitgewisseld worden. Een vereniging wordt altijd erkend op basis van het advies van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

3.9. Inzagerecht en gegevensdeling

Momenteel is er in de Belgische regelgeving nog geen specifieke regeling voor het inzagerecht van geadopteerde kinderen die via binnenlandse adoptie werden geadopteerd. Als gevolg daarvan kunnen individuen enkel informatie consulteren op basis van de Privacywet van 1992, die stelt dat "het recht om de gegevens die over hem of haar bewaard worden bij elke organisatie of overheid in te kijken."[24]. De gegevens in een adoptiedossier die enkel over de geadopteerde gaan, vallen hier dus onder. Dat werd door mevrouw Van den Berghe tevens bevestigd in de hoorzittingen van 3 december 2014 betreffende de gedwongen adopties. Ook het Kinderrechtencommissariaat pleit ervoor om dat inzagerecht duidelijk te versterken, omdat kinderen uit de binnenlandse adoptie enkel een beroep kunnen doen op de privacywetgeving – het gaat daarbij enkel over gegevens over de geadopteerde zelf[25].

Sinds de inwerkingtreding van het nieuwe decreet inzake interlandelijke adoptie wordt dat inzagerecht wel geregeld voor interlandelijke adoptie. Iedere geadopteerde die ouder is dan twaalf jaar, heeft het recht om zijn adoptiedossier in te zien (onder begeleiding) en om een kopie te krijgen bij het VCA. Het VCA beschikt echter niet over alle dossiers. Verder kan ook elk adoptiekind toegang krijgen tot zijn of haar gegevens bij de adoptiedienst die bemiddelde bij de adoptie[26].

Dit voorstel geeft elke geadopteerde recht op informatie over zijn afkomst, inclusief de identiteit van zijn afstandsouders, afhankelijk van zijn leeftijd en maturiteit. Vanaf de leeftijd van twaalf jaar heeft elke geadopteerde recht op informatie uit zijn adoptiedossier die hemzelf betreft. Dit voorstel voorziet tevens

[24] Jeugdrecht. 2013-04 Inzagerecht bij Interlandelijke adoptie. http://www.jeugdrecht.be/?action=artikel_detail&artikel=364.

[25] Kinderrechtencommissariaat. Gedwongen adopties vanuit kinderrechtenperspectief. http://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/2014_2015_13_advies_gedwongen_adopties_hoorzitting_0.pdf.

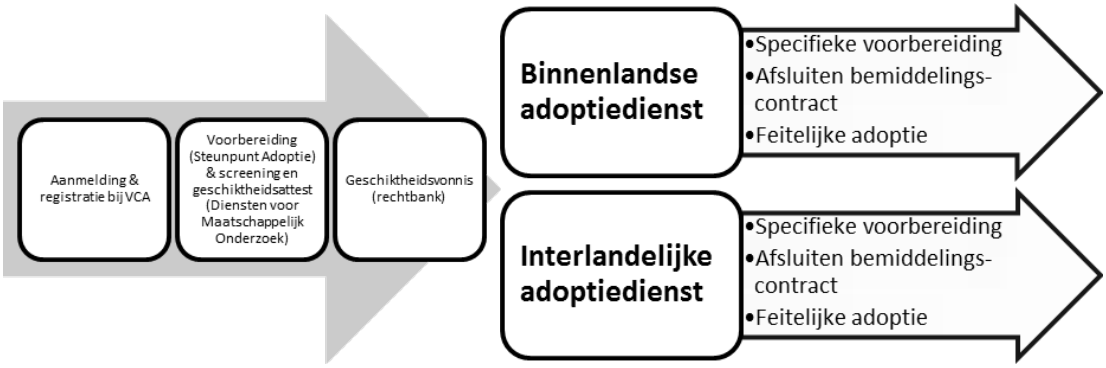
[26] Kind en Gezin. Inzagerecht voor geadopteerden uit het buitenland. http://www.kindengezin.be/adoptie/ik-ben-geadopteerd/uit-het-buitenland.

in een bezwaarprocedure bij de Vlaamse adoptieambtenaar. Het voorstel van decreet voorziet ook in een recht voor afstandsouders op niet-identificeerbare informatie over de geadopteerde. Dat betekent dat een afstandsouder informatie kan opvragen over het welbevinden van de geadopteerde maar geen recht heeft om bijvoorbeeld zijn naam of woonplaats te kennen. Alle andere informatie die wel tot de identificatie van de geadopteerde zou kunnen leiden, kan enkel verstrekt worden indien de adoptanten erin toestemmen en ze in overeenstemming met de privacywetgeving is. De toestemming van de adoptanten is niet meer vereist wanneer de geadopteerde de meerderjarige leeftijd heeft bereikt. Als de geadopteerde de nodige maturiteit heeft, is zijn geïnformeerde toestemming vereist en in ieder geval vanaf het moment waarop hij de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt. Dat betekent concreet dat een geadopteerde informatie krijgt over de draagwijdte van een eventuele toestemming en de eventuele gevolgen ervan.

Dit voorstel herneemt het oorspronkelijke voorstel van collega Martine Taelman om de niet-overdracht van dossiers strafbaar te stellen.

4. Besluit

Na de invoering van nieuwe decreetgeving zou het traject voor adoptie in Vlaanderen er als volgt moeten uitzien. Interlandelijke en binnenlandse adoptie lopen samen tot er moet worden gekozen voor een adoptiedienst. Daarna worden er verschillende trajecten en voorbereidingen gevormd. Hetgeen niet in deze analytische voorstelling staat, zijn de nazorg en het inzagerecht, omdat beide geen onderdeel zijn van de formele adoptieprocedure. Toch wensen de initiatiefnemers van dit voorstel voldoende te benadrukken hoe belangrijk beide elementen zijn. Nazorg is belangrijk omdat de eigenlijke adoptie waarschijnlijk het meest ingrijpende en levensveranderende element is uit de hele adoptieprocedure, en dat geldt voor alle drie de actoren uit de adoptiedriehoek. Ook het inzagerecht is van belang. Elk kind heeft het recht om zijn of haar achtergrond te kennen. In het kader van het bredere debat van 'recht op afkomst' is inzagerecht dan ook van absoluut belang. De gemeenschap en de politiek moeten leren uit maatschappelijke fouten van het verleden.

Tot slot worden de belangrijkste elementen van de beoogde nieuwe regelgeving nog eens opgesomd. Ten eerste wordt de voorbereiding voor kandidaat-adoptieouders na een nieuw decreet voortaan geregeld door slechts één organisatie. Kandidaat-adoptieouders hoeven ook bij de adoptie van een tweede kind geen voorbereiding meer te volgen, ook niet als de adoptie van het ene kind interlandelijk was en het andere kind binnenlands of vice versa. Zoals gezegd, is die verantwoordelijkheid nu gesplitst over de vzw EVA-vorming – binnenkort vervangen door een nieuwe organisatie – voor binnenlandse adoptie en het Steunpunt Adoptie voor interlandelijke adoptie. Door invoering van het nieuwe decreet wordt de vorming van zowel binnenlandse als interlandelijke adoptie een verantwoordelijkheid van het Steunpunt Adoptie. Het in stand houden van twee aparte instanties voor dezelfde

taak is bovendien niet wenselijk omdat meemoeders vanaf 2015 het kind van hun partner niet meer hoeven te adopteren maar het gewoon kunnen erkennen.

Ten tweede gebeurt de screening van de kandidaat-adoptanten voortaan ook op een meer performante en kostenefficiënte manier. Momenteel dragen de erkende binnenlandse adoptiediensten die verantwoordelijkheid. Dat maakt dat vijf erkende adoptiediensten dat doen voor in totaal ongeveer dertig kandidaat-adoptanten per jaar na de invoering van de wetgeving voor het erkennen van kinderen van een partner. Daarom komt de screening voor binnenlandse adoptie ook terecht bij de diensten voor maatschappelijk onderzoek.

Deze twee punten hebben juridische gevolgen. De bevoegdheden van het Steunpunt Adoptie en de diensten voor maatschappelijk onderzoek worden uitgebreid. De rechtsgrond en de financiering van deze twee instellingen worden beschreven in het decreet van 20 januari 2012. Er moet echter wel een aanpassing gebeuren in afdeling 3 van dat decreet. 'Diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie'. Het is de bedoeling dat het laatste deel daarvan wordt geschrapt (of aangepast), daar het ook bevoegdheden krijgt voor binnenlandse adoptie.

Ten derde zullen de verschillende erkende adoptiediensten definitief samensmelten tot één erkende adoptiedienst. Die adoptiedienst wordt structureel gefinancierd door de Vlaamse overheid om de kans op belangenvermenging uit te sluiten. Binnen de adoptiedienst wordt duidelijk onderscheid gemaakt tussen het deel dat verantwoordelijk is voor de begeleiding van de adoptieouders en het deel dat verantwoordelijk is voor de begeleiding van de afstandsouders, zowel financieel als functioneel.

Ten vierde zullen in de nieuwe adoptieprocedure voor binnenlandse adoptie de kandidaat-adoptanten pas contact moeten opnemen met een adoptiedienst na het verkrijgen van het geschiktheidsvonnis van de rechter. De adoptiedienst beslist na een gerichte voorbereiding en intake van de kandidaten die zich aanmelden, of een bemiddelingscontract kan worden afgesloten. Dat houdt echter geen uitspraak in over de geschiktheid om te adopteren. De adoptiedienst moet in de toekomst wel de mogelijkheid hebben om in de wachtlijst voldoende verschillende ouderpropfielen te hebben om zo voor ieder kind in de best mogelijke matching te voorzien. Zo kan men rekening houden met voorkeuren van adoptieouders om al dan niet een ouder kind of een kind met medische problemen te adopteren.

Naast de begeleiding van de kandidaat-adoptieouders, krijgt de adoptiedienst ook de taak voor de begeleiding van afstandsouders op zich. Het is belangrijk dat die twee taken, zowel financieel als functioneel, los staan van elkaar om elke vorm van belangenvermenging te vermijden. Er is vandaag echter geen enkele instelling in Vlaanderen met voldoende expertise en knowhow in de begeleiding van afstandsouders; op die manier wordt de keuze voor de binnenlandse adoptiedienst voor de begeleiding verantwoord.

We bepalen in het voorstel van decreet dat het decreet in werking treedt uiterlijk op 1 juli 2016, zodat er voldoende tijd is voor alle actoren om zich aan te passen aan de nieuwe situatie en om voldoende tijd uit te trekken voor het opstellen van de nodige uitvoeringsbesluiten.

Lorin PARYS
Katrien SCHRYVERS
Emmily TALPE
Peter PERSYN
Vera JANS
Tine VAN DER VLOET

VOORSTEL VAN DECREET

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen en definities

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. Dit decreet is van toepassing op de binnenlandse adoptie van een kind, zijnde een persoon van minder dan achttien jaar oud.

Dit decreet wordt aangehaald als: decreet Binnenlandse Adoptie van [datum].

Art. 3. In dit decreet wordt verstaan onder:
1° binnenlandse adoptie: de adoptie die geen interlandelijke overbrenging van een kind met zich meebrengt;
2° kandidaat-adoptant: de persoon of de personen die samen een kind willen adopteren;
3° adoptant: een persoon of personen zoals vermeld in artikel 343, §1, van het Burgerlijk Wetboek;
4° afstandsouder: een ouder of ouders, een toekomstige ouder of ouders, die overwegen om hun kind af te staan voor adoptie;
5° adoptiebemiddeling: elke activiteit van een tussenpersoon die ertoe strekt een adoptie van een kind te realiseren;
6° dienst voor binnenlandse adoptie: een door de Vlaamse Regering vergunde instelling die aan adoptiebemiddeling doet en de nazorg verstrekt;
7° adoptiedossier: dossier als vermeld in artikel 14, §1;
8° Vlaams Centrum voor Adoptie: de afdeling aangewezen binnen Kind en Gezin, die belast is met de nakoming van de opdrachten, vermeld in dit decreet en in het decreet van 20 januari 2012;
9° Vlaamse adoptieambtenaar: de ambtenaar, benoemd binnen het Vlaams Centrum voor Adoptie, die de taken vervult die door dit decreet en het decreet van 20 januari 2012 aan die ambtenaar toegewezen worden;
10° Steunpunt Adoptie: een door de Vlaamse Regering erkende instelling, als vermeld in artikel 7 van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen;
11° adoptie van een gekend kind: de adoptie van een kind dat met de adoptant, met diens echtgenoot of echtgenote, of met de persoon met wie de adoptant samenwoont, zelfs overleden, verwant is tot in de derde graad; of met de adoptant reeds het dagelijkse leven deelt of met wie de adoptant reeds een sociale en affectieve band heeft;
12° decreet van 20 januari 2012: het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen;
13° instroombeheer: het systeem waarbij kandidaat-adoptieouders worden toegelaten tot de voorbereiding afhankelijk van het aantal kinderen waarvoor, door de dienst voor binnenlandse adoptie, bemiddeld kan worden en afhankelijk van het aantal kandidaat-adoptieouders dat, binnen een redelijke termijn, een kind zal kunnen adopteren.

Hoofdstuk 2. Aanmelding, informatiesessie en voorbereiding

Afdeling 1. De aanmelding

Art. 4. Elke kandidaat-adoptant meldt zich aan bij het Vlaams Centrum voor Adoptie dat de kandidaat-adoptant registreert.

Afdeling 2. De voorbereiding van kandidaat-adoptanten voor een adoptie van een ongekend kind

Art. 5. §1. Na aanmelding bij het Vlaams Centrum voor Adoptie, wordt de kandidaat-adoptant voor een adoptie van een ongekend kind uitgenodigd voor een informatiesessie. De informatiesessie wordt gegeven door het Steunpunt Adoptie.

De informatiesessie besteedt naast aandacht aan informatie over adoptie, ook aandacht aan de verschillende vormen van pleegzorg, die staan beschreven in het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg, en aan eventueel andere bestaande mogelijkheden waarbij de zorg voor een kind kan worden opgenomen.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere inhoud en de werkwijze voor de informatiesessie alsook de bijdrage van de kandidaat-adoptant in de kostprijs van de informatiesessie.

Art. 6. §1. De voorbereiding, vermeld in artikel 346-2, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, voor een adoptie van een ongekend kind wordt gegeven door het Steunpunt Adoptie.

§2. De kandidaat-adoptant wordt, na het volgen van de informatiesessie en de schriftelijke bevestiging ervan bij het Vlaams Centrum voor Adoptie, rekening houdend met het instroombeheer, uitgenodigd voor de voorbereidingssessies. Bij het instroombeheer wordt rekening gehouden met verschillende criteria, waaronder de datum van aanmelding, het kindprofiel waarvoor kandidaat-adoptieouders openstaan, en hun eigen profiel.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere werkwijze voor het instroombeheer.

§3. Aan het einde van de voorbereiding geeft het Steunpunt Adoptie aan de kandidaat-adoptant een attest waaruit blijkt dat de kandidaat-adoptant de voorbereiding heeft gevolgd. De kandidaat-adoptant heeft dan één jaar de tijd om het verzoekschrift, vermeld in artikel 1231-27 van het Gerechtelijk Wetboek, ontvankelijk neer te leggen op de griffie van de familierechtbank, zo niet vervalt het attest.

§4. De Vlaamse Regering bepaalt de inhoud, de werkwijze voor de voorbereidingssessies, de bijdrage van de kandidaat-adoptant in de kostprijs van de voorbereidingssessies.

Afdeling 3. De voorbereiding van kandidaat-adoptanten voor de adoptie van een gekend kind

Art. 7. Na aanmelding bij het Vlaams Centrum voor Adoptie, wordt de kandidaat-adoptant voor een adoptie van een gekend kind uitgenodigd voor de voorbereidingssessies.

Art. 8. §1. De voorbereiding, vermeld in artikel 346-2, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, voor de adoptie van een gekend kind wordt gegeven door het Steunpunt Adoptie en bestaat uit voorbereidingssessies die afzonderlijk worden georganiseerd van de voorbereidingssessies voor de adoptie van ongekende kinderen, vermeld in artikel 6.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de inhoud, de werkwijze voor de voorbereidingssessies, de bijdrage van de kandidaat-adoptant in de kostprijs van de voorbereidingssessies.

§3. Aan het einde van de voorbereiding geeft het Steunpunt Adoptie aan de kandidaat-adoptant een attest waaruit blijkt dat de kandidaat-adoptant de voorbereiding heeft gevolgd. De kandidaat-adoptant heeft dan één jaar de tijd om het verzoekschrift, vermeld in artikel 1231-31 van het Gerechtelijk Wetboek, ontvankelijk neer te leggen op de griffie van de familierechtbank, zo niet vervalt het attest.

Art. 9. Indien de binnenlandse adoptie een volle adoptie van een gekend kind betreft, nodigt de adoptiedienst de afstandsouder uit voor een informatiegesprek met als doel hen te informeren over de gevolgen van adoptie en hen te begeleiden bij het nemen van een geïnformeerde beslissing.

Afdeling 4. Het Steunpunt Adoptie

Art. 10. Het Steunpunt Adoptie verstrekt informatie aan de kandidaat-adoptanten over alle aspecten van adoptie.

Hoofdstuk 3. Het maatschappelijk onderzoek

Art. 11. Het maatschappelijk onderzoek dat wordt bevolen krachtens artikel 346-2 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 1231-29, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek door de familierechtbank, wordt gevoerd door een door de Vlaamse Regering erkende dienst voor maatschappelijk onderzoek, als vermeld in artikel 11 van het decreet van 20 januari 2012.

Art. 12. Nadat de familierechtbank de opdracht tot maatschappelijk onderzoek heeft bevolen, verwijst het Vlaams Centrum voor Adoptie de kandidaat-adoptant door naar een dienst voor maatschappelijk onderzoek. Die dienst neemt onverwijld contact op met de kandidaat-adoptant.

Hoofdstuk 4. De dienst voor binnenlandse adoptie

Afdeling 1. Taken van de dienst voor binnenlandse adoptie

Art. 13. De dienst voor binnenlandse adoptie stelt een schriftelijke overeenkomst op met elke kandidaat-adoptant waarvoor de dienst binnenlandse adoptie bemiddelt. In die overeenkomst wordt zo exact mogelijk de procedure, de kostprijs, de duur en de gewaarborgde dienstverlening omschreven.

Van ieder adoptiedossier moet de dienst voor binnenlandse adoptie, binnen de vier maanden na de totstandkoming van de adoptie, een kopie bezorgen aan de Vlaamse adoptieambtenaar.

De dienst voor binnenlandse adoptie sluit alleen een schriftelijke overeenkomst af met de kandidaat-adoptant die beschikt over een geschiktheidsvonnis, als vermeld in artikel 1231.31 van het Gerechtelijk Wetboek.

Art. 14. §1. De dienst voor binnenlandse adoptie treedt op als tussenpersoon inzake adoptie met als taak te bemiddelen, de nazorg te verstrekken en de kandidaat-adoptant en afstandsouder te begeleiden en te informeren.

De dienst voor binnenlandse adoptie stelt een adoptiedossier samen dat uit de volgende drie bestanddelen bestaat: een dossier met informatie over de geadopteerde, een dossier met informatie over de afstandsouder en een dossier met informatie over de kandidaat-adoptant.

§2. De taken inzake adoptiebemiddeling zijn:
1° de kindstudie opstellen en daarin de juridische en sociaalpsychologische adopteerbaarheid van het kind beschrijven;
2° de kandidaat-adoptant voorbereiden op de komst van het kind;
3° de voortgang van de individuele adoptiedossiers begeleiden;
4° op gemotiveerde wijze een kind voorstellen aan de kandidaat-adoptant na advies van het multidisciplinair team van de dienst voor binnenlandse adoptie;
5° zorgen voor een gepaste opvang van het kind, totdat er een definitieve oplossing gevonden is.

De gepaste opvang van een kind totdat er een definitieve oplossing gevonden is, kan zijn een directe plaatsing waarbij het te adopteren kind rechtstreeks wordt geplaatst bij de kandidaat-adoptanten, of in een tijdelijke pleegzorgplaatsing. De dienst voor binnenlandse adoptie motiveert de keuze voor een directe plaatsing dan wel een tijdelijke pleegzorgplaatsing omstandig en schriftelijk, rekening houdend met de specifieke situatie, wensen en belangen van het kind, de afstandsouder en de kandidaat-adoptant.

§3. De taken inzake de nazorg zijn:
1° de adoptant en het geadopteerde kind bijstaan na de komst van de geadopteerde in het gezin en nazorg verlenen gedurende de eerste fase van hechting en integratie;
2° de geadopteerde bij vragen naar herkomst en bij de zoektocht naar de geboortefamilie ondersteunen;
3° de geadopteerde, op verzoek van de geadopteerde, inzage verlenen in zijn of haar adoptiedossier.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie garandeert passende nazorg wanneer de dienst voor binnenlandse adoptie in voorkomend geval die nazorg niet kan waarnemen.

§4. De taken inzake begeleiding van de afstandsouder zijn:
1° hen begeleiden naar een geïnformeerde beslissing in het belang van het kind;
2° hen inlichten over alternatieven voor adoptie zoals pleegzorg, de juridische en psychologische gevolgen van een adoptie. Daarbij wordt de informatie, vermeld in artikel 348-4, tweede en derde lid, van het Burgerlijk Wetboek, meegegeven;
3° in voorkomend geval, doorverwijzen naar gespecialiseerde hulpverlening;
4° hen begeleiden na de afstand van hun kind;
5° de eerstelijnshulpverlening informeren en sensibiliseren over adoptie;
6° het maatschappelijk onderzoek voeren zoals vermeld in artikel 348-11 van het Burgerlijk Wetboek.

Afdeling 2. Vergunning en subsidiëring van de dienst voor binnenlandse adoptie

Art. 15. §1. De Vlaamse Regering vergunt één dienst voor binnenlandse adoptie op gemotiveerd advies van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

De vergunning wordt verleend voor onbepaalde duur.

§2. De Vlaamse Regering stelt de procedure vast voor de aanvraag van de vergunning van de dienst voor binnenlandse adoptie. Tevens voorziet zij in een bezwaarprocedure.

Art. 16. Om vergund te worden en vergund te blijven, moet de dienst voor binnenlandse adoptie aan de volgende voorwaarden voldoen:
1° optreden als een vereniging zonder winstoogmerk of als een publiekrechtelijke rechtspersoon;
2° zijn zetel hebben op het grondgebied van het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest;
3° adoptiebemiddeling, verstrekken van de nazorg en de begeleiding van afstandsouder en kandidaat-adoptant, vermeld in artikel 15, als voornaamste doel hebben;
4° beschikken over of een beroep kunnen doen op een multidisciplinair team dat is samengesteld zoals bepaald door de Vlaamse Regering;
5° geleid worden door een persoon die beschikt over de kwalificaties zoals bepaald door de Vlaamse Regering;
6° beschikken over voldoende infrastructuur om de opgelegde verplichtingen uit te voeren en de continuïteit van de dienst te garanderen;
7° er een strikte functionele en financiële scheiding tussen het begeleiden van de kandidaat-adoptant en de afstandsouder zoals bepaald door de Vlaamse Regering op na houden;
8° de persoonlijke levenssfeer van de kandidaat-adoptant en de afstandsouder eerbiedigen en, zonder enige vorm van discriminatie, hun ideologische, godsdienstige en filosofische overtuiging respecteren;
9° beschikken over een pluralistisch samengestelde raad van bestuur, teneinde de voorwaarden zoals geformuleerd in 8° van dit artikel te kunnen garanderen;
10° optreden in het belang van het kind en met naleving van de fundamentele rechten die het kind werden toegekend in het Belgisch recht en in het internationaal recht.

Art. 17. §1. De Vlaamse Regering kan de vergunning van de dienst voor binnenlandse adoptie opheffen of schorsen voor de termijn die zij bepaalt als de dienst voor binnenlandse adoptie de bepalingen van dit decreet niet naleeft of wanneer een ernstig vermoeden bestaat dat de adoptiebemiddeling niet gebeurt in het belang van het kind. Bij opheffing of schorsing van de vergunning of wanneer de dienst voor binnenlandse adoptie zijn activiteiten stopzet, treft het Vlaams Centrum voor Adoptie maatregelen in verband met afwerking en overdracht van dossiers alsook wat nazorg betreft.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de procedure inzake opheffing en schorsing van de vergunning.

Art. 18. §1. De dienst voor binnenlandse adoptie moet, om vergund te blijven of opnieuw vergund te worden, de voorwaarden in artikel 16 naleven en aan de volgende voorwaarden voldoen:
1° de taken, vermeld in artikel 14, kwaliteitsvol uitvoeren;
2° een jaarverslag opstellen en bezorgen aan het Vlaams Centrum voor Adoptie. De inhoud en de indieningsdatum van het jaarverslag wordt door de Vlaamse Regering bepaald;
3° regelmatig participeren aan het overleg tussen de verschillende actoren in binnenlandse en interlandelijke adoptie;
4° beschikken over een systeem om de kwaliteit van de dienstverlening op te volgen en, waar nodig, bij te sturen. Daarbij is het decreet van 17 oktober 2003 inzake de kwaliteitszorg in gezondheids- en welzijnsvoorzieningen van toepassing.

§2. De Vlaamse Regering kan aanvullende voorwaarden bepalen.

Art. 19. §1. De dienst voor binnenlandse adoptie ontvangt jaarlijks een basissubsidie voor haar werking. Die subsidie bestaat uit een vergoeding voor personeels- en werkingskosten. Daarnaast ontvangt de vergunde dienst voor binnen-

landse adoptie een forfaitaire subsidie, gebaseerd op het aantal begeleidingen van de afstandsouder.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de subsidiëring van de dienst voor binnenlandse adoptie.

§3. De kandidaat-adoptant die voor adoptiebemiddeling een beroep doet op de vergunde dienst voor binnenlandse adoptie, betaalt daarvoor een vergoeding aan deze dienst voor binnenlandse adoptie die niet meer mag bedragen dan de kosten voor de bemiddeling en nazorg van de geadopteerde en kandidaat-adoptant.

§4. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de vergoeding die kandidaat-adoptanten moeten betalen.

Hoofdstuk 5. Het Vlaams Centrum voor Adoptie en de Vlaamse adoptieambtenaar

Art. 20. Het Vlaams Centrum voor Adoptie heeft de volgende opdrachten specifiek op het vlak van binnenlandse adoptie:
1° de opdrachten, bepaald in dit decreet;
2° de registratie van kandidaat-adoptanten die zich aanmelden voor adoptie, de doorverwijzing van kandidaat-adoptanten naar het Steunpunt Adoptie, de inning van de bijdragen van de kandidaat-adoptanten in de kosten van de voorbereiding en de doorverwijzing naar een dienst voor maatschappelijk onderzoek;
3° de voortgangsrapportage van de adoptie organiseren en bewaken;
4° het voeren van een gericht beleid voor de adoptie van kinderen met 'special needs', waaronder kinderen die ouder zijn dan zes jaar, kinderen met een medische problematiek, kinderen met gedragsproblemen of een extra moeilijke achtergrond, kinderen die samen met een broer of zus geplaatst worden, of kinderen met ontwikkelingsstoornissen.

Art. 21. Het raadgevend comité bij het Vlaams Centrum voor Adoptie als vermeld in artikel 20, §8, van het decreet van 20 januari 2012, verstrekt ook adviezen over binnenlandse adoptie, op eigen initiatief of op verzoek van het hoofd van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Art. 22. §1. De Vlaamse adoptieambtenaar voert de taken, vermeld in artikel 21, §2, van het decreet van 20 januari 2012, ook uit voor binnenlandse adoptie.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt op basis van het decreet van 20 januari 2012 en dit decreet het takenpakket en het profiel, met mandaatfunctie, van de Vlaamse adoptieambtenaar.

Hoofdstuk 6. Trefgroepen

Art. 23. De Vlaamse Regering kan, na gemotiveerd advies van het Vlaams Centrum voor Adoptie, een vereniging met als leden adoptanten, geadopteerden of afstandsouders, of een combinatie van die personen, als trefgroep erkennen. Om als trefgroep erkend te worden en te blijven, moet een vereniging voldoen aan volgende voorwaarden:
1° de vorm aannemen van een vereniging zonder winstoogmerk;
2° in haar beheersorgaan adoptanten, geadopteerden of afstandsouders de meerderheid laten uitmaken;
3° als doelstelling hebben adoptanten, geadopteerden of afstandsouders te ondersteunen en hun belangen te onderkennen of te behartigen.

Art. 24. §1. De Vlaamse Regering stelt de procedure vast voor de aanvraag, de erkenning en de hernieuwing van de erkenning van de trefgroep. Tevens voorziet zij in een bezwaarprocedure. De Vlaamse Regering kan aanvullende erkenningsvoorwaarden opleggen.

§2. De erkenning kan door de Vlaamse Regering worden opgeheven of geschorst voor de termijn die zij bepaalt indien de bepalingen van dit decreet niet worden nageleefd. Bij de stopzetting van de activiteiten wordt de erkenning ambtshalve geschrapt. De Vlaamse Regering bepaalt de procedure inzake opheffing en schorsing van de erkenning.

Hoofdstuk 7. Het inzagerecht

Art. 25. §1. Elke geadopteerde heeft, afhankelijk van zijn leeftijd en maturiteit, recht op informatie over zijn afkomst, waaronder de identiteit van zijn afstandsouders. Vanaf de leeftijd van twaalf jaar heeft elke geadopteerde recht op inzage in dat onderdeel van het adoptiedossier met informatie over zichzelf. Over het verzoek tot inzage van een geadopteerde die de leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt, wordt door de dienst voor binnenlandse adoptie beslist, rekening houdend met de maturiteit van de geadopteerde. Elke geadopteerde kan zich bij inzage laten bijstaan door een vertrouwenspersoon.

§2. Elke inzage moet schriftelijk aan de dienst voor binnenlandse adoptie worden gevraagd. Binnen één maand na ontvangst van de aanvraag verleent de dienst voor binnenlandse adoptie inzage in het dossier met informatie over de geadopteerde, of geeft hij aan de verzoeker kennis van zijn gemotiveerde weigering om inzage te verlenen in bepaalde onderdelen van het dossier.

§3. Een geadopteerde kan bezwaar aantekenen bij de Vlaamse adoptieambtenaar tegen een weigering van de dienst voor binnenlandse adoptie om inzage te verlenen in bepaalde onderdelen van het adoptiedossier van geadopteerde. Dit bezwaar moet schriftelijk worden gericht aan de Vlaamse adoptieambtenaar. Binnen één maand na ontvangst neemt de Vlaamse adoptieambtenaar een gemotiveerde beslissing.

§4. Afstandsouders hebben recht op niet-identificeerbare informatie over de geadopteerde. Indien zij andere informatie wensen, kan dat enkel met respect voor de privacywetgeving, en indien de adoptanten, of na het bereiken van de leeftijd van meerderjarigheid, de geadopteerde, daarmee instemmen. De geïnformeerde toestemming van een minderjarige geadopteerde is noodzakelijk zodra die de nodige maturiteit heeft bereikt en in ieder geval vanaf de leeftijd van twaalf jaar.

§5. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de uitoefening van het inzagerecht en de samenstelling van het adoptiedossier.

Hoofdstuk 8. Het toezicht

Art. 26. §1. Het Vlaams Centrum voor Adoptie oefent het toezicht uit op de naleving van de bepalingen van dit decreet. Het Steunpunt Adoptie, de diensten voor maatschappelijk onderzoek en de dienst voor binnenlandse adoptie verlenen hun medewerking aan de uitoefening van het toezicht.

§2. Het toezicht ter plaatse gebeurt door de personeelsleden van het intern verzelfstandigd agentschap Zorginspectie, opgericht bij besluit van de Vlaamse Regering van 26 maart 2004. Zij krijgen daartoe de vrije toegang tot de lokalen van die diensten. Zij hebben het recht alle administratieve stukken te raadplegen en krijgen op hun verzoek toegang tot de individuele dossiers en wachtlijsten.

§3. De Vlaamse Regering kan boekhoudkundige regels vastleggen.

§4. De Vlaamse Regering kan de regels voor het toezicht en de bevoegdheid van het Vlaams Centrum voor Adoptie nader bepalen.

Hoofdstuk 9. Strafbepalingen

Art. 27. §1. Elke persoon die bij adoptie bemiddelt in de zin van dit decreet, zonder in het bezit te zijn van de vereiste vergunning, wordt gestraft met een gevangenisstraf van een tot vijf jaar en met een geldboete van 12,50 euro tot 620 euro.

§2. Elke persoon die enig ongeoorloofd materieel voordeel haalt uit de bemiddeling in een adoptie of die met kennis van zaken een persoon heeft geholpen of bijgestaan om de overtreding te plegen, wordt gestraft met een gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met een geldboete van 2,5 euro tot 25 euro of met een van beide straffen.

§3. Iedereen die in het bezit is van een adoptiedossier van een derde en dit dossier niet aan het Vlaams Centrum voor Adoptie heeft bezorgd na de inwerkingtreding van dit decreet, wordt gestraft met een gevangenisstraf van één maand of met een geldboete van 2,5 tot 25 euro.

Hoofdstuk 10. Wijzigingsbepalingen

Art. 28. In artikel 7 van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, gewijzigd bij het decreet van 21 juni 2013 en door het decreet van 20 maart 2015, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 4 en paragraaf 6 wordt het woord "verlenging" vervangen door het woord "hernieuwing";

2° in paragraaf 6 wordt het woord "beroepsprocedure" vervangen door het woord "bezwaarprocedure".

Art. 29. In artikel 8 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid wordt het woord "ingetrokken" vervangen door het woord "opgeheven";

2° in het tweede lid wordt het woord "intrekking" vervangen door het woord "opheffing".

Art. 30. In artikel 10, eerste en tweede lid, van hetzelfde decreet, worden de woorden "inzake interlandelijke adoptie" telkens opgeheven.

Art. 31. In artikel 11 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de woorden "inzake interlandelijke adoptie" worden telkens opgeheven;

2° in paragraaf 2 wordt punt 3° opgeheven;

3° in paragraaf 4 wordt het woord "beroepsprocedure" vervangen door het woord "bezwaarprocedure".

Art. 32. In artikel 12 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden "inzake interlandelijke adoptie" opgeheven;

2° in het eerste lid wordt het woord "ingetrokken" vervangen door het woord "opgeheven";

3° in het tweede lid wordt het woord "intrekking" vervangen door het woord "opheffing".

Art. 33. In artikel 13 van hetzelfde decreet worden de woorden "inzake interlandelijke adoptie" telkens opgeheven.

Art. 34. In artikel 16, §4, van hetzelfde decreet, wordt het woord "beroepsprocedure" vervangen door het woord "bezwaarprocedure".

Art. 35. In artikel 17 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt het woord "ingetrokken" vervangen door het woord "opgeheven";

2° in paragraaf 2 wordt het woord "intrekking" telkens vervangen door het woord "opheffing".

Art. 36. In artikel 23 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt het woord "verlenging" vervangen door het woord "hernieuwing";

2° in paragraaf 1 wordt het woord "beroepsprocedure" vervangen door het woord "bezwaarprocedure";

3° in paragraaf 2 wordt het woord "ingetrokken" vervangen door het woord "opgeheven";

4° in paragraaf 2 wordt het woord "intrekking" vervangen door het woord "opheffing".

Art. 37. In het besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie worden de woorden "inzake interlandelijke adoptie" telkens opgeheven, met uitzondering in artikel 68.

Hoofdstuk 11. Slotbepalingen

Art. 38. Het decreet van 3 mei 1989 houdende erkenning van adoptiediensten wordt opgeheven.

Art. 39. De Vlaamse Regering bepaalt de nodige overgangsbepalingen die een vlotte overgang naar de nieuwe decretale situatie garanderen.

Art. 40. Dit decreet treedt in werking op een door de Vlaamse Regering nader te bepalen datum en uiterlijk op 1 juli 2016.

Lorin PARYS
Katrien SCHRYVERS
Emmily TALPE
Peter PERSYN
Vera JANS
Tine VAN DER VLOET